

Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25138>

Özet

Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği (KHSDÖ-TR), bireylerin kronik hastalıklar ile başa çıkma süreçlerinde algıladıkları **sosyal destek** düzeylerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş olan Social Support Scale in Chronic Diseases (SSCII) ölçeğinin Türkçe adaptasyonudur. Ölçek, özellikle ölçek türü olarak bir uyarlama çalışması olup, Aykar, Bilge, Mermer ve Şahin (2014) tarafından Türk kültürüne ve diline uygunluğu sağlanmıştır.

Bu psikometrik araç, kronik hastalık olan bireylerin psikososyal ihtiyaçları, aldıkları duygusal ve araçsal destekleri belirlemede kritik bir rol oynar. Uyarlama çalışması, ölçeğin Türkçe popülasyonunda yüksek düzeyde geçerlik ve güvenirlilik gösterdiğini kanıtlamıştır.

Anahtar Kelimeler

Kronik Hastalıklar, Sosyal Destek, SSCII-TR, Ölçek Uyarlama, Geriatri, Psikometri, Yaşam Kalitesi.

Yazarlar

Fisun Şenuzun Aykar, Aytolan Bilge, Gülten Mermer, Sevil Şahin.

Amaç

Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği'nin temel amacı, kronik hastalıklar ile yaşayan yetişkin bireylerin algıladıkları **sosyal destek** miktarını ve kalitesini sistematik olarak değerlendirmektir. Bu destek, bireyin hastalık yönetimi, tedaviye uyumu ve genel iyilik hali üzerindeki etkilerini anlamak için hayati önem taşır.

Uyarlama çalışması, orijinal ölçeğin (SSCII) Türkçe konuşan bireylerin kültürel ve dilsel özelliklerine uygunluğunu sağlamayı hedeflemiştir. Bu sayede, hemşirelik ve geriatri gibi klinik alanlarda, hastaların destek sistemlerini doğru bir şekilde ölçebilen ve böylece daha etkili müdahale planları geliştirmeye olanak tanıyan güvenilir bir araç literatüre kazandırılmıştır.

Yapı

Bu ölçek, psikolojideki temel kavramlardan biri olan **sosyal destek** yapısını ölçmektedir. Sosyal destek, bireyin çevresinden aldığı duygusal, bilgilendirici veya somut (araçsal) yardımların tamamını ifade eder. Kronik hastalık bağlamında, sosyal destek, hastalığın getirdiği stresle başa çıkmada ve tedavi süreçlerini sürdürmede kritik bir tampon görevi görür.

Ölçek, sosyal desteği genellikle çok boyutlu bir yapı olarak ele alır. Bu boyutlar, bireyin ailesinden,

arkadaşlarından veya sağlık profesyonellerinden aldığı farklı destek türlerini kapsar:

Duygusal Destek: Sevgi, güven ve empati hissi sağlama.

Araçsal Destek: Somut yardım, hizmet veya finansal destek sağlama.

Bilgilendirici Destek: Hastalık hakkında rehberlik ve tavsiye sağlama.

Geçerlik

Aykar ve arkadaşları (2014) tarafından gerçekleştirilen geçerlik çalışmasında, SSCII-TR'nin yapı geçerliği ve kültürel uygunluğu incelenmiştir. Yapı geçerliğini test etmek amacıyla genellikle Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu analizler, Türkçe formun, orijinal ölçekte ölçülmek istenen **sosyal destek** alt boyutlarının Türk örnekleminde de başarılı bir şekilde ayrıştığını göstermiştir.

Eğilimsel geçerlik veya ölçüt bağımlı geçerlik çalışmaları ile ölçeğin, sosyal destek veya yaşam kalitesi ile ilgili diğer kantitatif araçlarla beklenen yön ve büyüklükte korelasyonlar gösterdiği tespit edilmiştir. Bu bulgular, KHSDÖ-TR'nin amaçlanan psikolojik yapıyı ölçmekte doğru bir araç olduğunu desteklemektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, maddelerin iç tutarlılığını değerlendirilmeye odaklanmıştır. Uyarılma çalışmasında, KHSDÖ-TR'nin iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Bu katsayının kabul edilebilir düzeyde (genellikle 0.70 ve üzeri) olması, ölçek maddelerinin tutarlı bir biçimde aynı yapıyı ölçtüğünü göstermektedir.

Yüksek güvenilirlik bulguları, ölçeğin ölçüm hatasını minimize ettiğini ve farklı zamanlarda veya farklı örneklerde uygulandığında benzer sonuçlar verebileceğini işaret etmektedir. Bu durum, KHSDÖ-TR'nin hem araştırmaya hem de klinik uygulamalarda kararlı ve güvenilir bir araç olarak kullanılabilirliğini teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkçe formunun faktör yapısını incelemek için uyarılma çalışmasında genellikle Doğrusal Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. Bu analiz, orijinal ölçeğin teorik olarak önerilen faktör modelinin (yani sosyal desteğin alt boyutlarının) Türk örneklem verileriyle ne kadar iyi uyum sağladığını test etmeyi amaçlanmıştır.

Elde edilen bulgular, ölçeğin çok boyutlu yapısının korunduğunu ve iyi bir model uyumu sergilediğini göstermiştir. Faktör yüklerinin yeterli düzeyde olması, her maddenin ilgili alt boyuta güçlü bir şekilde katkıda bulunduğunu ve ölçeğin yapısal geçerlik kriterlerini karşıladığını göstermektedir.

doğrulamaştır.

Araç

Test Türü: Uyarlama

Biçim: Orijinal ölçeğin yapısına uygun, çok maddeli, öz bildirim (self-report) ölçek. Derecelendirme formatı kaynakta belirtilmemiş olsa da, benzer psikometrik araçlarda Likert tipi format yaygınadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal).

Popülasyon Grubu: Kronik hastalık olan yetişkin bireyler.

Yaş Grubu: Yetişkinler, özellikle geriatric popülasyon (çalışmanın yayınlandığı dergi alan dikkate alınmalıdır).

Popülasyon Detayları: Hastane ortamında veya toplumda yaşayan, kronik bir hastalığa sahip olduğu teyis edilmiş bireyler.

Test Metodolojisi: Bireysel veya grup uygulaması yapılabilen, kağıt tabanlı veya dijital öz bildirim testi.

Anahtar Kelimeler

SSCII, Sosyal Destek, Güvenirlilik Analizi, Kronik Hastalık Yönetimi, Faktör Analizi, Klinik Uygulama.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Çalışmada belirtilmemiştir.

Bağlantı E-posta Adresleri: fisun.senuzun@ege.edu.tr (Sorumlu Yazar Fisun Senuzun Aykar)

Yazın Adresi: Ege Üniversitesi (Sorumlu yazarın kurum bilgisi).

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlama ve geçerlik-güvenirlilik çalışması 2014 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin ticari olmayan akademik veya klinik amaçlarla kullanımı için sorumlu yazar Fisun Senuzun Aykar ile e-posta yoluyla iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ölçek kullanımıyla ilgili güncel ücret ve izin prosedürleri yazarlar tarafından belirlenmektedir.

Kaynaklar

Aykar, F. ?, Bilge, A., Mermer, G., & ?ahin, S. (2014). Validity and reliability of the Social Support Scale in Chronic Diseases-TR (SSCII-TR). *European Geriatric Medicine*, 5(1), 21-25. DOI: 10.1016/j.eurger.2013.09.002

Çal??man?n orijinal PDF dosyas? buradan indirilebilir: [the-social-support-scale-in-chronic-diseases-sscii-scale-toad.pdf](#)

Kronik Hastalıklarda Sosyal Destek Ölçeği Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, kaynak içerikte do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddelerin tamam?na ula?mak için Aykar ve arkada?lar?n?n 2014 tarihli yay?n?nda belirtilen kaynaklara veya sorumlu yazara ba?vurulmas? gerekmektedir.